

**LRF**

## Ärende nr 11

Föreningsstyrningsrapport för Lantbrukarnas Riksförbund u p a  
enligt  
Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag  
för verksamhetsåret  
**2020**

Fastställd av LRFs riksförbundsstyrelse 2021-03-03

### **Bakgrund**

#### **LRF och koden**

Den 26 maj 2020 beslutade LRFs riksförbundsstämma att anta Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag (nedan koden) för LRF förening u p a.<sup>1</sup> Genom att anta koden bedöms LRFs målsättning att vara en organisation som präglas av ett tydligt föreningsdemokratiskt arbetssätt stärkas.

#### **Om Svensk Kooperation och koden**

Svensk Kooperation har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att öka kunskapen om Kooperation, sprida idéer och visioner, driva opinionsbildning och företräda medlemmarna i frågor som rör de kooperativa och ömsesidiga företagens villkor.

Föreningen är partipolitiskt obunden och grundades 2017 av LRF, KF, HSB och Arbetsgivarföreningen KFO (numera Fremia).

Svensk Kooperation har utarbetat en kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag. Koden ger vägledning för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag baserat på dessas etiska och värdemässiga utgångspunkter.

**Syftet** med koden är att främja medlemsdialogen och de demokratiska beslutsprocesserna i kooperativa och ömsesidiga företag samt att öka transparensen och öppenheten i styrelsens arbete.

---

<sup>1</sup> Protokoll 20-05-26 ärende § 21 b)

## Processen avseende koden

Koden bygger på principen följ och förklara.

Det innebär att ett företag som tillämpar koden tydligt ska redovisa och ge en motivering till på vilket sätt företaget följer principerna i koden.

I en årlig *styrningsrapport* ska företaget redogöra för hur man tillämpat koden.

Koden baseras på åtta principer rörande främst föreningarnas demokratiska processer, medlemsdeltagande och beslutande organ. Till dessa principer finns också korta vägledande kommentarer.

Koden i sin helhet finns att läsa på [www.svenskkooperation.se](http://www.svenskkooperation.se).

## Övergripande om kodens implementering i LRF

Som framgår ovan avser koden styrning av kooperativa och ömsesidiga företag. Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, är samlingsnamn för LRF förening u p a och LRF ideell förening. Till u p a-föreningen är knutet ett servicebolag, Lantbrukarnas Ekonomi-Aktiebolag. Det är således endast LRF u p a som är ett kooperativt företag i det som ryms inom samlingsnamnet LRF. Stämmobeslutet att anta koden avser följaktligen endast LRF u p a.

LRF u p a har en viktig roll i LRF inte minst eftersom det är i LRF u p a som LRFs 25 organisationsmedlemmar har sitt medlemskap (tillsammans med LRFs regioner). Det är emellertid i den ideella föreningen LRF id som alla person-, företagar- och intressemedlemmar har sitt medlemskap.

Genom LRFs organisering med bland annat en gemensam och samtidig riksförbundsstämma för LRF u p a och LRF id, en identisk sammansättning av riksförbundsstyrelsen för LRF u p a och LRF id och samtida möten för riksförbundsstyrelsen för de två föreningarna är det inte enkelt att, i det sammanhang som denna rapport avser, särskilja beslut och styrning mellan de två föreningarna. Därför kommer denna rapport att utgå från perspektivet att kodens principer träffar båda föreningarna i den utsträckning det bedöms relevant och lämpligt.<sup>2</sup> Samtidigt noteras att formellt avser antagandet av koden endast LRF u p a.

## Mer om koden

Koden för styrning av kooperativa företag baseras på åtta principer, utan regler. Till dessa principer finns också korta vägledande kommentarer. Kommentarererna är inte regler, utan är till för att belysa principerna och ge uttryck för det synsätt som ligger till grund för den aktuella principen. Företag som antar koden ska följa och rapportera kring de åtta principerna.

<sup>2</sup> De regionala ideella LRF-föreningarna ingår inte i denna redovisning.

## LRFs redovisning mot de åtta principerna

### Princip 1 – Syfte och medlemsnytta

#### **Syfte och medlemsnytta**

Styrelsen ska säkerställa att företagets syfte, värdegrund och strategier utgår från medlemmarnas mening och att företaget långsiktigt levererar medlemsnytta.

Styrelsen ska säkerställa att företaget har en öppen kommunikation med medlemmar, medarbetare och andra intressenter, lägga fast riktlinjer för företagets uppträdande i samhället och ange vilka regelverk och principer som företaget följer.

#### *Vägledande kommentar*

*Medlemmarnas mening kan fångas upp genom att styrelsen engagerar medlemmarna i en dialog om företagets syfte, långsiktiga strategier, mål och värdegrund.*

*Med angivande av vilka regler och principer som företaget följer åsyftas exempelvis Agenda 2030/FN:s globala hållbarhetsmål och andra koder som ligger utanför gällande lagstiftning.*

*Styrelsen ska säkerställa att företagets syfte, värdegrund och strategier utgår från medlemmarnas mening och att företaget långsiktigt levererar medlemsnytta.*

*Styrelsen ska säkerställa att företaget har en öppen kommunikation med medlemmar, medarbetare och andra intressenter, lägga fast riktlinjer för företagets uppträdande i samhället och ange vilka regelverk och principer som företaget följer.*

#### **Redovisning avseende LRF**

LRFs medlemmar, inte minst organisationsmedlemmarna i LRF u p a, ges löpande tillfällen att delge styrelsen sina uppfattningar av vad medlemmarna ser som föreningens främsta uppgifter och vad som ger störst nytta för medlemmarna.

LRF har i föreningsdemokratiska processer med medlemsinflytande fastställt såväl organisationens värdegrund och vision samt enligt vilka principer LRF övergripande ska verka.

För LRFs organisationsmedlemmar och LRFs regioner (som representerar person- och företagarmedlemmar samt regionala intressemedlemmar) är de formaliserade forumen riksförbundsrad och regionalt råd två arenor där medlemmarna utöver riksförbundsstämman har möjlighet att delge styrelsen sina uppfattningar.

Det är uppenbart att Covid-19 gett mycket speciella förutsättningar för LRF och alla andra föreningar att upprätthålla dialogen och mötesformerna med medlemsledet under 2020. Fysiska möten har fått planeras om till digitala där det varit möjligt och vissa möten har fått ställas in eller skjutas på framtiden.

Mycket beroende på Covid-19 har LRF genomfört fler riksförbundsråd och regionala råd under 2020 än vad som är brukligt (för 2020 fyra riksförbundsråd och sex regionala råd). På grund av Covid-19 genomfördes de alla som digitala möten.

## **Princip 2 – Demokratiska processer**

### **Demokratiska processer**

Kooperativa företag har demokratiska processer där medlemmarnas mening får ett tydligt genomslag. Processerna ska på ett öppet och transparent sätt främja medlemmarnas medverkan i olika forum och ge möjlighet till påverkan och insyn i verksamheten. Medlemmarna utser också representanter till de högsta beslutande organen.

Styrelsen ska kontinuerligt utvärdera företagets demokratiska organisation och vid behov initiera förändringar.

#### ***Vägledande kommentar***

*Den formella strukturen är enligt lag hierarkisk. Stämman är överordnad styrelsen och kan ge uppdrag till styrelsen i förvaltningsfrågor. Likaså kan styrelsen ge instruktioner till vd och därmed företagsledningen.*

*I praktiken utövas medlemmarnas inflytande på olika sätt inom ramen för företagets demokratiska organisation ofta genom förtroendevalda representanter. För att de förtroendevalda verkligen ska utgöra en resurs och kunna agera självständigt med integritet måste de ha relevant information om verksamheten och tillgång till utbildning.*

### **Redovisning avseende LRF**

Även om allt kan förbättras är LRF en organisation som får anses ge medlemmar goda möjligheter att göra sin röst hörd. Det betyder inte att alla synpunkter och förslag leder till förändring. Men genom att driva en fråga som en motion kan ärenden drivas hela vägen upp till stämman och det sker i en omfattning som få andra föreningar kan mäta sig med. Under 2020 behandlades 71 motioner vid den extra (och digifysiska) riksförbundsstämman. Samtliga av dessa var dock ursprungligen ställda av individmedlemmar i LRF id (det vill säga inga motioner ställdes av organisationsmedlemmar).

Utöver motionsrätten, och fullmäktigerepresentation på riksförbundsstämman (för organisationsmedlemmar) kan medlemmar ta direktkontakt med styrelsepresentanter på såväl lokal nivå som regional och även riksnivå. En annan kanal för medlemmar är facebookgruppen *Vi är LRF* där medlemmar och förtroendevalda kan ha en löpande dialog om vitt skilda frågor.

Sedan tidigare pågår ett arbete med att lyfta och vitalisera LRFs folkrörelsestruktur. Under 2020 har detta arbete drivits vidare även om det på grund av Covid-19 inte kunnat bedrivas i den takt som planerats.

### **Princip 3 – Medlemmarnas deltagande i företagets värdeskapande**

#### **Medlemmarnas deltagande i företagets värdeskapande**

Den kooperativa affärsmodellen utgår från att medlemmarna deltar i företagets värdeskapande genom två roller, en affärsrelation och en ägarrelation.

Styrelsen ska säkerställa att dessa relationer är utformade så att de främjar medlemmarnas ekonomi, engagemang och lojalitet.

#### ***Vägledande kommentar***

*Affärsrelationen är medlemmarnas deltagande i verksamheten. Ägarrelationen kommer till uttryck genom medlemmarnas insatskapital, rätten att på stämman utse styrelse och medverka i beslut om företagets syfte, strategier och långsiktiga utveckling.*

*Framgångsrika företag levererar medlemsnytta och har nöjda medlemmar. Medlemsnyttan är en funktion av hur väl företaget främjar medlemmarnas ekonomi och hur relevant företagets värdegrund är för medlemmarna.*

#### **Redovisning avseende LRF**

Redovisningen av kodens princip om värdeskapande är kanske den som tydligast särskiljer LRF och LRFs särskilda organisering och syfte. LRF u p a är något annat än en ”vanlig” ekonomisk förening. I rollen som folkrörelsebaserad företagarorganisation för det gröna näringslivet sker värdeskapandet inte i första hand i en affärsrelation mellan föreningen och medlemmarna.<sup>3</sup> Däremot är det tydligt att medlemmarna i LRF (såväl i LRF u p a som LRF id) förväntar sig en tydlig medlemsnytta genom de olika verksamheter som sker genom LRF, där näringspolitiskt arbete, kommunikation till allmänheten, folkrörelseengagemang och gemensamma rabattupphandlingar kan nämnas särskilt.

Under 2020 har LRF i ljuset av Covid-19 särskilt drivit vikten av svensk livsmedelsproduktion generellt men även ett antal frågor av avgörande vikt för att primärproduktionen ska kunna fortsätta leverera även under pandemin (fram-

<sup>3</sup> För många medlemmar i LRF id är dock möjligheten att handla till rabatterade priser via LRF Samköp en uppskattad del av medlemskapet.

förallt klassningen som samhällsviktig verksamhet och tillgången till arbetskraft). Detta arbete har haft betydelse för såväl LRFs företagarmedlemmar som LRFs organisationsmedlemmar.

## **Princip 4 - Stämman**

### **Stämman**

Stämman ska förberedas och genomföras på ett sådant sätt att goda förutsättningar skapas för medlemmarna att utöva sina medlemsrättigheter.

På stämman ska väljas en eller flera personer med uppdrag att granska verksamheten ur ett medlemsperspektiv och lägga fram en granskningsrapport till stämman.

#### ***Vägledande kommentar***

*En väl genomförd och förberedd stämma är ett viktigt inslag i den demokratiska processen. För att den ska kunna genomföras på bästa sätt bör följande beaktas;*

- 1. Företaget på webbplats lämnar information om tid och plats för stämman samt information om när ett ärende från en medlem senast ska ha inkommit för att kunna tas in i kallelsen till stämman.*
- 2. Valberedningen lämnar förslag till val av stämмоordförande, vilket bör intas i kallelsen till stämman.*
- 3. Vd och styrelseordförande och en beslutsför styrelse samt revisorerna och de personer som valts att granska verksamheten ur ett medlemsperspektiv är närvarande på stämman.*
- 4. Styrelsen motiverar sina förslag samt kommenterar och besvarar alla inkomna motioner och lämnar förslag till beslut.*
- 5. Stämman bör vara tillgänglig för medlemmarna genom exempelvis ändamålsenliga tekniska lösningar.*

#### **Redovisning avseende LRF**

LRFs riksförbundsstämma år 2020 präglades av den rådande situationen med Covid-19. Den 24 mars 2020 beslöt riksförbundsstyrelsen att den ordinarie stämman skulle ske digitalt, men då inte behandla inkomna motioner. Syftet var dels att ge motionsbehandlingen i regionerna förlängd tid och dels att inte genomföra en mycket lång digital stämma i maj. Den ordinarie stämman med förkortad dagordning genomfördes digitalt men på grund av vissa tekniska problem kunde inte teknikens alla möjligheter till enkel votering nyttjas utan en reservmetod fick användas istället.

Intentionen var att kunna hålla en extra stämma efter sommaren med fysisk närvaro och då genomföra en traditionell motionshantering med debatt i plenum. Eftersom Covid-19-spridningen kom att fortsätta även efter sommaren fick även den extra stämman genomföras digitalt/semidigitalt med fullmäktige samlade vid ett begränsat antal platser runt om i landet. Då fungerade tekniken i stort sett helt utan problem.

Bedömningen är att LRF sammantaget lyckats genomföra ordinarie och extra stämma med hjälp av digital teknik på ett sätt som tillgodosett fullmäktiges och medlemmars behov att kunna medverka respektive följa stämmorna.

## **Princip 5 - Valberedningen**

### **Valberedningen**

Samtliga val, till styrelse, revisor och till andra förtroendeuppdrag, ska ske transparent och vara förberedda genom en strukturerad valberedningsprocess. Valberedningen ska också lämna förslag till arvoden för förtroendevalda.

Valberedningar kan förekomma på flera nivåer i organisationen och varje valberedning ska ha riktlinjer för sitt uppdrag. Valberedningens ledamöter ska, oavsett hur de utsetts, tillvarata företagets och medlemmarnas intresse.

### ***Vägledande kommentar***

*Företaget bör i god tid lämna information om vilka som sitter i valberedningen och hur medlemmarna kan lämna förslag till valberedningen.*

*Mångfald och jämställdhet är självklart för en valberedning att beakta i styrelsens sammansättning.*

*I syfte att få in nya kategorier av förtroendevalda, som inte uppmärksammas av valberedningen, kan företagen tillämpa principen om fri nominering.*

*Fri nominering innebär att medlemmarna, i en av företaget organiserad process, kan föreslå personer till förtroendeuppdrag.*

*Valberedningens roll är att kontrollera att de nominerade är behöriga och att de accepterar nomineringen. Valberedningen kan komplettera med ytterligare nomineringar för att skapa en bred representation.*

*Samtliga nominerade kandidater presenteras för medlemmarna och är valbara. Valberedningen anger vilka av de nominerade som de föreslår.*

### **Redovisning avseende LRF**

I LRF är valberedningar en väl etablerad funktion. Av LRFs riksförbundsstadgar (10§) framgår att riksförbundsstämman utser en valberedning om 7-11 personer som har att dels föreslå styrelse för LRF men även lämna förslag på revisorer samt förslag på arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Valberedningen för LRFs riksförbund sammanträdde vid sex tillfällen under 2020.

Av stadgarna för LRFs regionföreningar framgår att det vid regionstämmor ska utses valberedningar vilka ska verka under samma principer som gäller för LRFs riksförbund.



LRF har inte en etablerad struktur för helt fri nominering utan medlem som önskar föreslå person till förtroendeuppdrag kan enklast kommunicera det med berörd valberedning.

## **Princip 6 - Styrelsen**

### **Styrelsen**

Styrelsens kompetens ska vara anpassad till verksamhetens komplexitet och omfattning. Förutom medlemmar i föreningen ska styrelsen vid behov även ha externa ledamöter som tillför ytterligare kompetens.

Styrelsens ordförande leder styrelsens arbete och ansvarar för att styrelsen arbetar på ett effektivt sätt. Ordföranden ska på ett objektivt sätt främja en öppen debatt och konstruktiva diskussioner inom styrelsen. Varje ledamot ska agera självständigt och med integritet.

#### ***Vägledande kommentar***

*Utgångspunkten är att styrelseledamöterna ägnar uppdraget den tid, omsorg och tillägnar sig den kunskap som erfordras för att tillvarata företagets och medlemmarnas intresse.*

*Styrelsens ordförande förväntas initiera en årlig utvärdering av styrelsens arbete. Utvärdering tas självklart upp i styrelsen och i valberedningen som underlag för deras arbete.*

### **Redovisning avseende LRF**

Styrelsen för LRFs riksförbund har under 2020 bestått av 14 personer varav två arbetstagarrepresentanter. Styrelsen har sammanträtt 14 gånger (att jämföra med ett normalår då det vanligtvis genomförs åtta styrelsemöten).

LRF:s riksförbundsstyrelse genomför årligen styrelseutvärderingar som både styrelse och valberedningen tar del av.

## Princip 7 – Ersättning till ledande befattningshavare

### **Ersättning till ledande befattningshavare**

Företaget ska ha övergripande riktlinjer för ersättningar och villkor till ledande befattningshavare (vd och ledningsgrupp).

Riktlinjerna ska tydligt ange hur ersättningar och villkor för vd och ledande befattningshavare fastställs.

Styrelsen ska inrätta ett ersättningsutskott eller själv fullgöra uppgiften.

Principer om ersättningar till ledande befattningshavare ska beslutas av stämman. Företagets revisorer ska granska hur principerna har tillämpats och lämna ett skriftligt yttrande till stämman.

### ***Vägledande kommentar***

*Om det förekommer rörliga ersättningar till ledande befattningshavare, bör dessa vara tydliga, uppföljningsbara och kopplade till förutbestämda och mätbara kriterier som bidrar till att utveckla företaget.*

### **Redovisning avseende LRF**

Ersättning till styrelsen i LRFs riksförbund fastställs årligen av riksförbundsstämman.

Ersättning för VD framgår av till stämman 2020 framlagd koncernårsredovisning.

Ersättningar och villkor för VD och ledningsgrupp i LEAB fastställs av riksförbundsstyrelsens ersättningsutskott (senast 19 maj 2020 för avtal tecknade där- efter). Avgångsvederlag om max sex månader (ej avräkningsfritt) kan utgå enligt avtal tecknade efter 19 maj 2020.

Av koden framgår att principer om ersättningar till ledande befattningshavare ska beslutas av stämman vilken inte skett tidigare i LRF. Det innebär att styrelsen för stämman 2021 (första året efter att koden antagits av LRF) kommer föreslå principer om ersättning för stämman att ta ställning till.

## Princip 8 – Revision, risk och intern kontroll

### **Revision, risk och intern kontroll**

Styrelsen ska etablera ett ramverk och processer för riskhantering och intern kontroll. Det ska vara anpassat till verksamhetens komplexitet och omfattning och vara föremål för årlig utvärdering.

Styrelsen ska inrätta ett revisionsutskott eller själv fullgöra uppgiften. Styrelsen ska se till att personer som väljs för att granska verksamheten ur ett medlemsperspektiv har tillgång till relevant information om verksamheten och ett reglerat samarbete med externa revisorer.

#### ***Vägledande kommentar***

*Medlemmarna i revisionsutskottet bör ha relevant erfarenhet och kompetens inom ekonomi och finansiell rapportering. En öppen dialog bör eftersträvas med företagets revisorer och de som valts för granskning av verksamheten ur ett medlemsperspektiv.*

*Revisionsutskottet och styrelsen bör träffa företagets revisorer och de som valts för granskning av verksamheten ur ett medlemsperspektiv minst en gång per år utan att företagsledningen är närvarande. Detta för att säkerställa ett fullödigt informationsutbyte mellan styrelsen, revisorerna och de som valts för granskning av verksamheten ur ett medlemsperspektiv.*

### **Redovisning avseende LRF**

Styrelsen i LRFs riksförbund genomför årligen en risk- och sårbarhetsanalys i formen av en policy för riskhantering.

LRFs riskhanteringsarbete syftar till att identifiera och analysera riskerna i verksamheten, värdera och bestämma lämpliga begränsningar (limiter och åtgärder) för dessa samt säkerställa att det finns effektiva interna kontroll- och rapporteringssystem. Arbetet delas in i olika riskområden och de konkreta aktiviteterna anpassas till respektive riskområde. Policy för riskhantering fastställdes senast av riksförbundsstyrelsen i december 2019.

LRF har sedan många år ett revisionsutskott. För 2020 har utskottet utgjorts av fyra styrelseledamöter som sammanträtt vid fem ordinarie möten samt ett antal avstämningar därutöver på grund av behovet att följa de ekonomiska effekterna av Covid-19.